

Július Belan

PRIHRAJ, CARLOS!

ilustrovala Lea Točeková







Július Belan

PRIHRAJ, CARLOS!

ilustrovala Lea Točková



slovar

Text © Július Belan 2016

Illustrations © Lea Točeková 2016

Slovak edition © Vydavateľstvo SLOVART,
spol. s r. o., Bratislava 2016

Všetky práva vyhradené. Žiadna časť tejto knihy sa nesmie reprodukovat' ani šíriť v nijakej forme ani nijakými prostriedkami, či už elektronickými, alebo mechanickými, vo forme fotokópií či nahrávok, respektíve prostredníctvom súčasného alebo budúceho informačného systému a podobne bez predchádzajúceho písomného súhlasu vydavateľa.

ISBN 978-80-556-2492-1









PAPIEROVÝ
KAMARÁT

15. JÚLA

PRVÝ DOTYK SO ZÁPISNÍKOM

Volám sa Carlos Alvaréz. Mám 11 rokov, hnedé kučeravé vlasy, v ktorých stále nosím červenú čelenku, a pravé líce mi zdobí malé znamienko. Týmito vetami som práve odštartoval písanie do svojho zápisníka, lebo slusnosť káže sa predstaviť. A keďže sa tento zápisník stane súčasťou môjho života, mojím papierovým kamarátom, tak to bolo potrebné urobiť. On rozprávať a písať nevie, preto sa mi predstavovať nemusel. Je to hrubý zápisník s vôňou starého papiera a so zelenými tvrdými doskami. Na policičke mi ticho ležal zasypaný knižkami a starými zošitmi. Ani neviem prečo, ale až keď z letných prázdnin ubehli dva týždne, napadlo mi, že by nebolo od veci zápisník využiť. Dostal som ho od triednej pani učiteľky na konci školského roka, keď som jej pomohol upratať školský sklad. Táto úloha mi pripadla za trest, lebo som sa ako jediný odmietol na hudobnej výchove postaviť pred tabuľu a zaspievať pesničku! A pritom som chcel triedu len uchrániť od trvalého poškodenia sluchu a sebe ušetriť hanbu na celý život. Čo už. Sklad som poslušne upratal. Neverili by ste, koľko tam bolo prachu a harabúrd. Myslím, že školník všetky smeti zhromažďoval sem, a nie do kontajnera. Neviem sa zbaviť pocitu, že som bol prvý od založenia školy, čo sa do upratovania pustil.

Vlastne mi môžu byť vďační, že som odmietol spievať, a ja som im za to ešte aj vyriadil sklad! Pani učiteľka mi

milo povedala, že od septembra si môžem do zápisníka
písať matiku. To nikdy! Takými somarinami ho určite
nezaplním! Presne viem, čo si doň budem oddnes písať!
Zaznamenám všetky svoje futbalové zážitky! Bývam totiž
v najchudobnejšej časti uruguajskej dedinky Cabo Polonio,
ktorá nebyť toho, že ju obmýva Atlantický oceán, tak by
na mape ani nebola. Gez prázdniny, po škole, vždy, keď sa
nájde volná chvíľa, alebo keď si spravíme domáce úlohy,
alebo si ich aj nespravíme a spoľahneme sa na biflošky
v našej triede, tak sa všetci chalani stretne na pláži

ŠĚF ALONSO
↓



a mastíme futbal až do večera! Je to paráda! Škoda, že mi skôr nenapadlo zapisovať si do zápisníka futbalové zápasy, na ktorých som sa zúčastnil. To nič, naše zápasy sa zďaleka nekončia. Štrbavý Alonso má loptu, takže je hlavným šéfom pláže a môže si vyberať, koho chce do tímu. Patrí k tým vyvoleným, ktorí majú na sebe aj futbalový dres! Takých je v našej dedine veľmi málo. Alonso nosí anglický reprezentačný dres Beckhama a traja ďalší chalani majú dres Ronaldinha, Luisa Suáreza a Messiho z Barcelony. Tí sa teda majú! Mať na sebe taký dres! My nevyvolení sa musíme uspokojiť s obnosenými tričkami alebo hráme bez trička. Čo tam po tom, že žiadny dres nevladnám, aj tak si pripadáam ako najväčšia futbalová hviezda. Je to super pocit!

Z naskladaných fliaš si spravíme bránky, rozdelíme sa do dvoch tímov a hráme, kým vládzeme. Potom sa ideme vyjašení a špinaví od piesku vykúpať do oceána. Vždy si vymýšľame, že hráme dôležité turnaje, a dávame im aj názvy. Odmenou pre víťaza býva to, že porazené mužstvo zaplatí všetkým zmrzku alebo ľadový pomarančový džús. Hrávame napríklad o Titul pobrežných kráľov, Majstrovstvá chudobných chlapcov, Zápas všetkých zápasov, prípadne sa koná turnaj o Futbalovo-zmrzlinový pohár. Najlepšie sú tie zápasy, keď na pláži sedia naše spolužiačky alebo baby z dediny. Vtedy naše výkony raketovo stúpajú. Dobré sa nám hrá, aj keď sem-tam zavíta do týchto končín skupinka turistov, ktorá nemá rada preplnenú pláž, s rozmazanými plačúcimi deťmi,

s dospelákmi, čo si opalujú viac, ako je treba, alebo s tetkami, ktoré v šatách a pod slnečníkom sledujú všetkých naokolo, prípadne s chlapmi, ktorým bruchá tlačia plavky až nebezpečne nízko. Ešte jednou špeci kategóriou sú turisti, prípadne celé rodiny, čo si v pohode rozložia na pláži zlepené chleby, termosky, čipsy a vlastne celý obsah chladničiek a špájk, ktorý si pribalili do kufrov.

Pri hraní futbalu nám neprekáža ani piesok, ktorý býva niekedy taký horúci, že by sa na ňom dali robiť volské oká. Naše bosé chodidlá si už zvykli a, pravdupovediac, v zápale hry si to ani neuvedomujeme. Šumenie vln je pre nás ako chorál fanúšikov, ktorí nás ženú dopredu. Neraz sa zápas preruší, lebo dôjde k malej roztržke, či už z dôvodu faulu, ofsajdu, v ktorom nikdy nikto nestál, alebo ruky, ktorú jasne videlo jedno mužstvo, hoci to druhé nevidelo nič okrem gólu, čo po nej padol. Po vyhratých, ale rovnako aj prehratých zápasoch sa vraciam domov, do skromného príbytku na pláži, a v duchu si prehrávam svoje najlepšie momenty zo zápasu. Najmä tie gólové. V malom domčeku žijem s mamkou, tatkom a trojročným bračekom Marcosom. Žiaľ, malý Marcos je dosť chorý, i keď to navonok nevidno. Potreboval by drahé lieky, ale nemáme na ne, a tak sa mu snažíme pomáhať, ako sa len dá, no časom to stačiť nebude. Čo ma fakt šťve, lebo ide o život. Mamina sa preto logicky najviac stará o bračeka a potom o mňa a ocina. Varí, upratuje a robí kadečo iné. Tatko sa zase o nás stará tak, že zarába, aj keď nie veľa. Tu sa veľa zarobiť ani nedá.

Celé dni sedí na brehu a chytá ryby. Presnejšie, ryby chytí len raz za čas a potom ich uteká predať na trh. Sníva, že raz uloví zlatú rybku a budeme sa mať dobre. Nebudeme viac žiť v chudobe ani sa tlačiť v malilinkých skromných izbách či nosiť staré oblečenie. On sníva o zlatej rybke, ja zase o Zlatej lopte. Futbal je pre mňa všetko. Je to iný



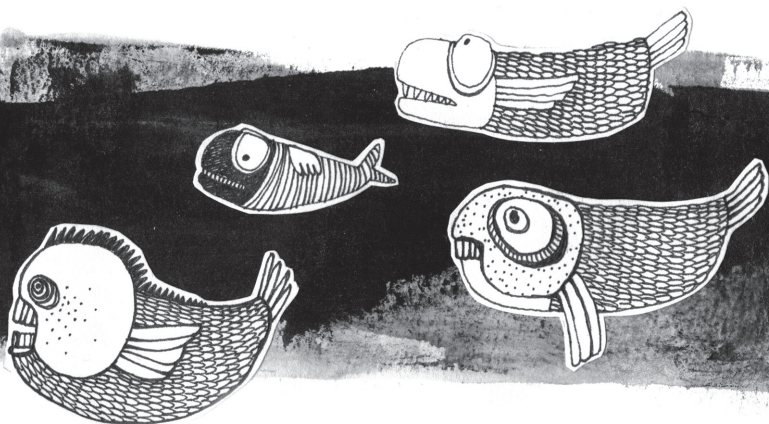
svet, útek od smutnej reality, je to sen, vášeň, smiech i plač. Zlatá lopta je pre chudobného chlapca, ako som ja, naozaj len sen. Ale ako sa vraví, kým máme sny, tak žije aj nádej. Aby som nezabudol, popri škole si privyrábam v neďalekom podniku U jednookého žraloka. Majiteľom je Frédo, ktorý je rovnako vysoký ako široký. Je to taká guľa, ktorá neustále frfle a popoháňa vás do roboty, i keď makáte na dvesto percent. A pritom on sám nič nerobí, len stojí za barom, zíza na telku a utiera si červenou zásterou pot z plešatej hlavy, ktorú pokrývajú len tri čierne vlase sčesané do ofiny. Keby som mal zhrnúť všetko, čo robím, do jednej vety, tak chodím do školy, hrám futbal, píšem si domáce úlohy, privyrábam si u Fréda a ešte pozerám telku.

Keďže sme chudobní, máme len takú malinkú telku. A navyše veľmi starú. Chytáme na nej len štyri kanály, aj to keď nefúka vietor alebo nebudaj nezačne pršať. Ja s otcom pozeráme športový kanál, kde chodí prevažne iba futbal, malý Marcos sleduje rozprávkový kanál, mamka telenovelový a ten štvrtý je politický, ten nepozera nikto. Škoda, že miesto neho nechytáme ešte jeden futbalový kanál. Najhoršie je, keď príde ku kritickej situácii. Keď sa v rovnakú hodinu a minútu stretnú v rovnakom televízore, v rovnakej obývačke a v rovnakej rodine dva nesmierne dôležité programy. A to zápas roka medzi futbalovými gigantmi a kľúčový 1 236. diel telenovely, kde sa má Izaura dozvedieť veľké tajomstvo. Vtedy nastane u nás hotová vzbura. Mamka sa oháňa tým, že zápas roka býva minimálne dva razy do týždňa, a my s otcom sa zase bránime, že keď neuvidí diel číslo 1 236, o nič nepríde, pretože Izaura bude dozaista rozoberať prezradené tajomstvo ďalších tisíc častí, a tak sa mamka určite ľahko dostane do deja.

Napokon sa vždy akosi dohodneme. Naša mierová dohoda by mala fungovať nasledovne: Keď telenovelu preruší reklama, tak si s otcom prepneme na futbal. A pri ďalšom zápase a telenovele si to vymeníme. No ako naschvál, zakaždým, keď ide reklama, tak je buď polčasová prestávka, prerušená hra pre zranenie, prípadne chyba spojenia medzi vysielačim vozom a televíziou. Preto sa občas o diaľkový ovládač handrkujeme a vyzerať to všelijako. Nakoniec si akosi každý príde na svoje, i keď v útržkoch, ale predsa.

Keby som žil v ríši snov, tak by som sa stal slávnym a kvalitným futbalistom. Potom by som z výplaty kúpil do nového domu viac televízorov a nemuseli by sme sa hádať, kto čo bude pozerat'. Komédie, filmy a rozprávky by sme sledovali spolu.

Dnes ma z môjho prvého písania do zápisníka vyrušila vôňa zemiakovej kaše. Večeriame vždy spoločne a popritom sa rozprávame. Tentoraz sme museli chvíľu s jedným počkať, pretože otec nie a nie dôjsť z lovu rýb. Nakoniec prišiel, ale netváril sa nadšene. Nie pre zemiakovú kašu, ale preto, že už dva dni nechytí nič, čo by stálo za reč. Udice hodil do kúta, umyl si ruky, prezliekol sa a prisadol si k nám. Kým malý Marcos mal už kašu všade inde, len nie v žalúdku, my sme len teraz začali jesť. Rozprávali sme sa o lapajstvách, ktoré Marcos vystrájal, o mamkiných starostiach a že ju prišla pozrieť kamarátka Rosália. Otca sme povzbudzovali, aby nesmútil – určite naňho nejaké veľké ryby v oceáne čakajú a veď



ja tiež dačo zarobím. Aj zajtra idem makať. Veľmi sa neteším, ale rodine treba pomôcť.

Otec bol stále zachmúrený, tak som mu porozprával o dnešnom zápase, ktorý sme hrali s chalanmi na pláži. Vyhrali sme 13 : 7 a ja som dal dva góly. Mávam aj lepšie dni, ale otca vždy poteší, keď skórujem. Náš zápas o Majstra celého vesmíru dopadol na výbornú. Viac ako góly mahriali na duši tri parádne prihrávky, ktoré som adresoval Josému a ten ukážkovo zakončil. Konečne sa otcovi začala vylepšovať nálada a pomaly zabudol na neúspešný deň strávený na starej rybárskej stoličke s ešte staršou udicou v rukách. Futbal ho vždy spraví šťastným. Ponorených do futbalu nás mamka nechala osamote, išla uložiť Marcosa do postele a umyť riad. My dvaja sme ostali sedieť za rokmi obitým jedálenským stolom a pri zažltnutej lampe sme sa zhovárali o najkrajšej loptovej hre na svete. Otec mi veľmi rád rozpráva zážitky zo svojej mladosti, keď hrával futbal ako poloprofesionál v malom mestečku, kde vyrastal. Bol obrancom a vraj veľmi dobrým. Jeho kariéru prerušilo až vážne zranenie kolena. Odvtedy futbal môže iba sledovať ako fanúšik. Dnes sa rozhodol, že mi ukáže svoj poklad.

Zdvihol sa zo stoličky a zmizol v spálni. Mohol som len hádať, s čím sa ku mne vráti. O minútku sa vysmiaty od ucha k uchu, pripomínajúci vytešené decko objímajúce plyšového medvedíka, znova ku mne posadil a zhlboka sa nadýchol. Na stole, kde ešte pred chvíľou boli taniere so

zemiakovou kašou a poháre vody, teraz ležal akýsi starý album s ošúchaným koženým obalom. Toto je on, zneli otcove slová a široký úsmev ho neopúšťal. Napadlo mi, že tam budú nejaké moje fotky v trápnych pózach, za ktoré by som sa teraz pred triedou a frajerkou, ktorú ešte nemám, hanbil, a už som vymýšľal plán, ako ich potajme spálím alebo nechám záhadne zmiznúť z povrchu zemského. No otec ma vyviedol z omylu. V tom koženom albume uchovával od svojej mladosti všetko, čo sa týkalo futbalu. V duchu som si odfúkol. Album obsahoval množstvo čiernobielych výstrižkov z novín, ktoré už za tie roky stihli vyblednúť, no s pribúdajúcimi stranami sa objavovali aj farebné obrázky. Našli sa tu i otcove fotky z čias, keď hrával futbal, ako aj rukou písané výsledky zápasov jeho tímu a všetkých majstrovstiev a líg, ktoré mal kedy možnosť sledovať, či už v telke, alebo prostredníctvom novín.

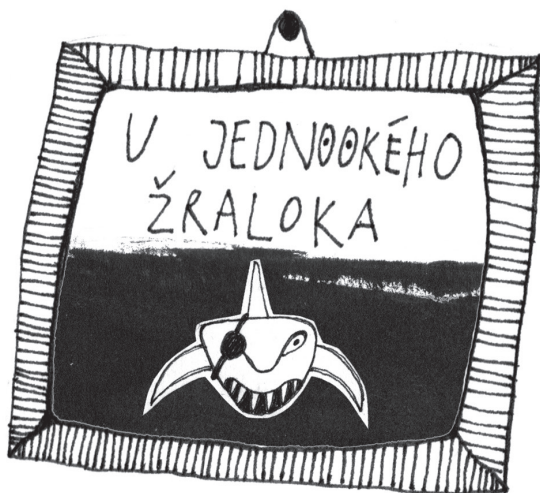
Bolo to skutočne zaujímavé a k tej-ktorej pamiatke mi rozpovedal nejakú príhodu. Keby sme si tento vzácny album chceli prezrieť podrobne celý, strávili by sme tým asi rovnako dlhý čas, aký otcovi zabralo jeho zapíňanie. Preto mi ho dnes ukázal len tak zbežne. Bol som ním fascinovaný. Najmä otcovými fotkami a obrázkami z novín. Najkrajšie boli tie, kde tímy dvíhali trofeje. Boli to obrázky z čias dávno minulých. Z čias, keď futbalisti nosili na hrudi, pod pazuchami a na stehnách viac porastu ako na hlavách. Z čias, keď sa začali rodiť veľké futbalové legendy. Ktovie, možno aj ja spravím zo svojho zápisníka

také voľačo a po rokoch budem ukazovať svojmu synovi zbierku výstrižkov a zápisky z plážových zápasov v našej chudobnej dedinke.

16. JÚLA NA BRIGÁDE

Dnes ráno som sa zobúdzať s vedomím, že tento deň si futbal nezahrám. O desiatej doobeda nastupujem na brigádu k Jednookému žralokovi a skončím až večer. Veľmi nerád tam chodím a jediné, čo ma v tom podniku drží, je tých pár mincí, čo mi lakomý Frédo dá na konci dňa. Za ne potom mamka môže nakúpiť aspoň základné potraviny. Kým som do seba hodil rožok s maslom a navliekol si staré tričko, kraťasy, okopané plátenky a na hlavu červenú čelenku, otec už zdúchol na rybačku. Malý Marcos pozeral rozprávku a mamka mi zaželala krásny deň. Kiež by mala pravdu, no v podniku, kde velí Frédo, som ešte krásny deň veru nezažil. Našťastie, večer majú dávať zápas finále Superpohára, a keďže je U jednookého žraloka plátno, tak sa bude pozeráť vo veľkom. Zídu sa tu chlapi takmer z celej dedinky. Nebyť takejto špeci udalosti, tak je U jednookého žraloka prázdno. Frédo má viac myší v pivnici, ako k nemu za týždeň príde zákazníkov.

Pred vstupom do ošumelého podniku som sa zadíval na hojdaciu sieť zavesenú na verande, ktorá sa však nehojdala,



pretože bolo neskutočné teplo a vánok si užíval na úplne opačnom konci sveta. Smutne som si pomyslel, aké by bolo fajn ľahnúť si do nej, prikryť si tvár nejakým klobúkom a odpočívať. S ovisnutými plecami som otvoril drevené dvere s nápisom: Otvorené! A pod tým: Podávame najlepšie jedlá a nápoje! Vnútri bolo prázdno ako v sobotu ráno v škole, jedine Frédo sa opieral o pult a utieral si z čela pot kockovaným uterákom. Na môj pozdrav sa ozvalo len akési zavrčanie, a tak som si nebol istý, či mi akože odzdravil, alebo sa len ozval starý skapínajúci mraziaci box. Skutočne dnes bolo nesmierne horúco a bál som sa, že ani na finále večer nikto nepríde. Všetko tomu nasvedčovalo. Počas dňa som utieral stoly a najmenej trikrát som pozametal dlážku, i keď sem nikto nezavítal. Tak si to vyžadoval spotený Frédo, lebo, ako mi vravieval, nebudem tu len tak vyseďávať, keď ma on platí.